

Examen VMBO-GL en TL

2013

tijdvak 2
dinsdag 18 juni
13.30 - 15.30 uur

beeldende vakken CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 38 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 66 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Meet & Greet

Vanaf de zeventiende eeuw gingen rijke mensen op reis naar Italië. Zo maakten ze kennis met de kunst en cultuur van de Oudheid en de Renaissance.

Eén van de steden die vaak werd bezocht was Venetië.

De Venetiaanse kunstenaar Canaletto schilderde veel stadsgezichten. Op veel van zijn schilderijen komt het beroemde San Marcoplein voor.

Op afbeelding 1 zie je één van zijn schilderijen.

Op deze afbeelding zie je links en rechts gebouwen en in het midden achteraan de San Marco, een kerk waar het plein zijn naam aan dankt.

- 1p 1 *Bekijk afbeelding 1.*
Bij bezoekers van Italiaanse steden waren stadsgezichten zeer populair. Velen namen er een mee naar huis.
→ Geef één reden om zo'n stadsgezicht mee naar huis te nemen.
- 1p 2 *Bekijk afbeelding 1.*
Canaletto schilderde het San Marcoplein vanaf een hoog standpunt.
→ Noem één effect dat ontstaat door het plein vanaf een hoog standpunt te schilderen.

Rechts van de kerk staat een klokkentoren.

- 2p 3 *Bekijk afbeelding 1.*
De kerk en de klokkentoren vallen op in deze schildering.
→ Noem twee aspecten van de **vormgeving** waardoor de kerk opvalt en geef bij elk aspect een korte toelichting.
- 1p 4 Noem een aspect van de **vormgeving** waardoor de klokkentoren opvalt en geef daarbij een korte toelichting.

Vanaf de jaren '50 van de twintigste eeuw werd het maken van reizen goedkoper en dus populairder.

Op afbeelding 2 zie je een tekening van het San Marcoplein die de Amerikaanse tekenaar Saul Steinberg maakte.

2p 5 *Vergelijk afbeelding 1 en 2.*

In vergelijking met het schilderij op afbeelding 1 is de tekening op afbeelding 2 minder realistisch.

→ Noem twee aspecten van de **vormgeving** die de tekening minder realistisch maken en geef bij elk aspect een korte toelichting.

Steinberg legt de nadruk op de mensen op het plein en hun onderlinge communicatie.

2p 6 *Bekijk afbeelding 2.*

→ Geef twee voorbeelden van communicatie tussen de mensen onderling.

2p 7 *Bekijk afbeelding 2.*

Steinberg verbeeldt de communicatie van de mensen op een komische manier.

→ Geef voor deze bewering twee argumenten.

1p 8 *Vergelijk afbeelding 1 en 2.*

In vergelijking met afbeelding 1, waar de gebouwen een belangrijke rol spelen, zijn de gebouwen op afbeelding 2 minder belangrijk.

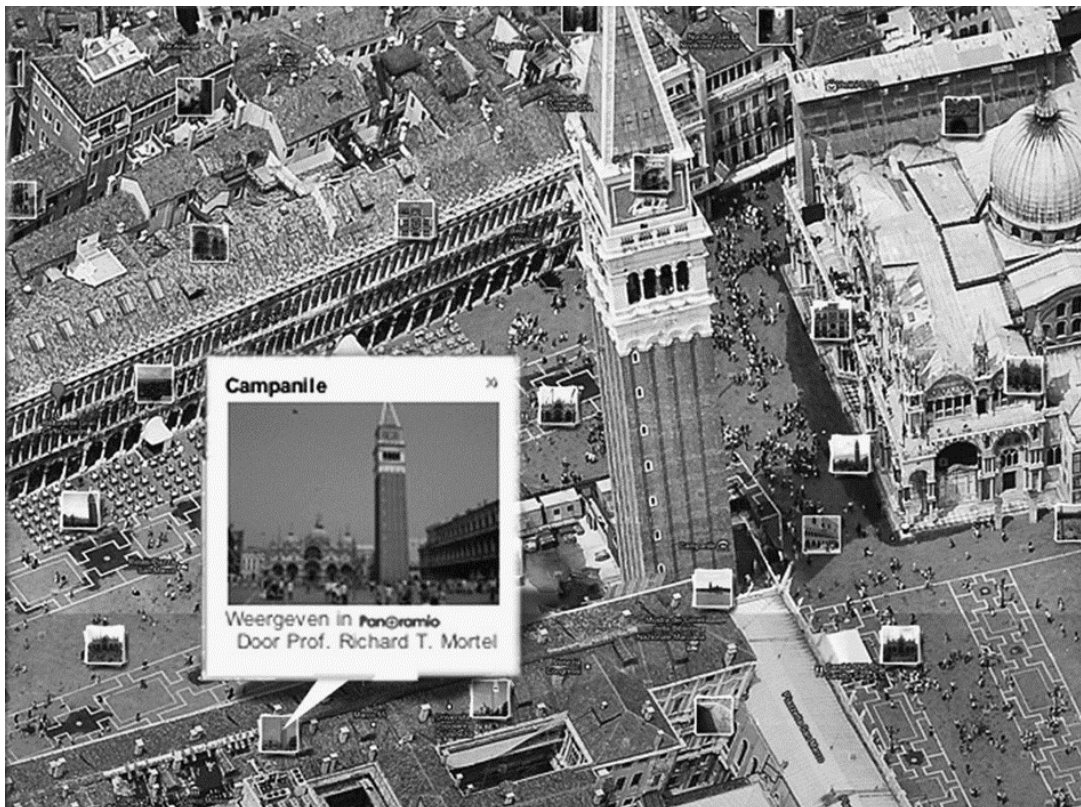
→ Noem één kenmerk waardoor de gebouwen op afbeelding 2 minder belangrijk zijn.

Met Google Earth kun je tegenwoordig ook digitaal naar Venetië 'reizen'; dus ook naar het San Marcoplein: je kunt het plein van verschillende kanten bekijken en in- en uitzoomen.

Op figuur 1 zie een schermafdruck van Google Earth van het San Marcoplein.

Je ziet er onder meer veel kleine foto's die door toeristen op Google Earth zijn gezet. Eén ervan - een foto van de klokkentoren - is op deze schermafdruck aangeklikt en vergroot.

figuur 1

Bekijk figuur 1.

3p 9 Geef drie voordelen om via Google Earth Venetië te bezoeken.

Ontdekken

De Franse kunstenaar Eugène Delacroix verbleef in 1832 een paar weken in Noord-Afrika. Tijdens deze reis maakte hij veel schetsen. Op afbeelding 3 zie je één van zijn schetsen.

- 2p **10** *Bekijk afbeelding 3.*
Dit schetsblad maakt een gevarieerde indruk.
→ Geef voor deze bewering twee argumenten.
- 1p **11** Leg uit dat tot aan het midden van de negentiende eeuw het maken van schetsen de enige manier was om visuele indrukken snel vast te leggen.

Op afbeelding 4 zie je het schilderij *Gezicht op Tanger* dat Delacroix twintig jaar later maakte.

- 2p **12** *Vergelijk afbeelding 3 en 4.*
Het schilderij vertoont een aantal kenmerken dat je ook aantreft in de schets.
→ Noem van het schilderij op afbeelding 4 twee kenmerken die je ook aantreft in de schets op afbeelding 3.

In het begin van de twintigste eeuw maakte de Duitse kunstenaar Paul Klee ook een reis naar Noord-Afrika.

Op figuur 2 zie je een foto van de stad Kairouan in de woestijn.
Op afbeelding 5 zie je het schilderij dat Klee van deze stad maakte.
Klee liet zich daarbij onder meer inspireren door deze foto.

figuur 2

2p 13 *Vergelijk afbeelding 5 en figuur 2.*

In het schilderij op afbeelding 5 suggereert Klee de stad Kairouan.

→ Noem twee manieren waarop hij de suggestie van deze stad tot stand brengt.

Zowel het schetsblad op afbeelding 3 als het schilderij op afbeelding 5 is een aquarel. Een aquarel is een schildering gemaakt met waterverf.

3p 14 Noem drie voordelen van de aquareltechniek waardoor schilderen tijdens een reis goed mogelijk is.

Na zijn reis naar Noord-Afrika werden in het oeuvre van Klee kleur en licht belangrijker dan de voorstelling.

Op afbeelding 6 zie je een laat werk van hem.

1p 15 *Vergelijk afbeelding 5 en 6.*

De titel van het schilderij op afbeelding 6 is *In de stijl van Kairouan*.

→ Leg aan de hand van het schilderij op afbeelding 6 uit dat in dit schilderij kleur en licht belangrijker zijn dan de voorstelling.

Betrek in je antwoord het schilderij op afbeelding 5.

- 3p 16 *Vergelijk afbeelding 4, 5 en 6.*
→ Kies uit de volgende drie onderstaande begrippen het begrip dat van toepassing is op het schilderij op afbeelding 4, 5 en 6:
abstract / schematisch / realistisch
Doe het zo:
Het schilderij op afbeelding 4 is
Het schilderij op afbeelding 5 is
Het schilderij op afbeelding 6 is
- 1p 17 *Vergelijk afbeelding 3, 4, 5 en 6.*
Voor Delacroix was het verlangen naar een exotische wereld een belangrijke reden om naar Noord-Afrika te gaan.
→ Breng dit verlangen in verband met afbeelding 3 en 4.
- 1p 18 Klee wilde vooral het licht en de kleur in Noord-Afrika bestuderen.
→ Breng de wens van Klee om deze aspecten te bestuderen in verband met afbeelding 5 en 6.

Post!

Johannes Vermeer is een zeventiende-eeuws kunstenaar, die veel huiselijke taferelen schilderde. Op afbeelding 7 zie je daar een voorbeeld van: een dame ontvangt een brief via haar dienstmeisje.

De titel van dit schilderij is *De Liefdesbrief*.

- 4p 19 *Bekijk afbeelding 7.*
De dame die de brief ontvangt is rijk.
→ Geef van haar rijkdom vier voorbeelden.

In dit schilderij speelt de brief een belangrijke rol.

- 2p 20 *Bekijk afbeelding 7.*
→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** waaraan je kunt zien dat de brief belangrijk is.
- 2p 21 Noem één aspect van de **vormgeving** waaraan je kunt zien dat de brief belangrijk is en geef bij dat aspect een korte toelichting.
- 1p 22 *Bekijk afbeelding 7.*
In dit schilderij heeft Vermeer een spannend moment verbeeld.
→ Geef voor deze bewering één argument.

2p **23** *Bekijk afbeelding 7.*

Als beschouwer wordt je aandacht enerzijds naar de twee vrouwen getrokken, anderzijds word je juist op afstand van hen gehouden.

→ Noem de manier waarop Vermeer bereikt dat de beschouwer op afstand wordt gehouden en noem de manier waarop je juist bij de vrouwen betrokken wordt.

Verschillende aspecten in het schilderij wijzen erop dat de brief gestuurd zou kunnen zijn door iemand die op reis is. Eén aspect is de landkaart links op de voorgrond, een ander aspect de schilderijen op de achterwand.

1p **24** *Bekijk afbeelding 7.*

→ Noem één manier waarop in de schilderijen op de achterwand van afbeelding 7 wordt verwezen naar iemand die op reis of onderweg is.

Ook in het kunstproject *Hotel Europe* van Harald Vlugt staat de brief centraal. Hij schilderde in 1997 een kaart van Europa van 5 x 6 meter. Die kaart verdeelde hij in meer dan duizend stukken. Elk stuk waarop land te zien was, plakte hij op een envelop. Elke envelop stuurde hij naar hotel 'Europe', ter attentie van zichzelf, in de stad of het dorp die hij met een rode stip aangaf.

Een deel van de enveloppen kon niet worden bezorgd omdat er niet in alle steden een hotel 'Europe' was. Een aantal werd naar de afzender teruggestuurd.

Afbeeldingen 8 en 9 zijn voorbeelden van teruggestuurde enveloppen.

3p **25** *Bekijk afbeeldingen 8 en 9.*

Op de teruggestuurde enveloppen zijn sporen te zien van de reis die ze hebben afgelegd.

→ Geef van deze sporen drie voorbeelden.

2p **26** *Bekijk afbeeldingen 8 en 9.*

Vanaf het moment dat Vlugt de enveloppen verstuurde, wachtte hij nieuwsgierig de post af.

→ Geef twee redenen voor zijn nieuwsgierigheid.

Vlugt verzamelde de teruggestuurde enveloppen. Met deze enveloppen probeerde hij opnieuw de kaart van Europa samen te stellen. Enveloppen die niet waren teruggestekomen, verving hij door zwart-wit kopieën, die hij vóór verzending van de enveloppen al had gemaakt.

Op afbeelding 10 zie je een gedeelte van het werk dat Vlugt samenstelde uit de teruggestuurde enveloppen en de kopieën.

1p 27 *Bekijk afbeelding 8.*

Deze envelop werd teruggestuurd uit Ierland. Je zou kunnen zeggen dat hierdoor iemand van de Ierse post een bijdrage leverde aan het project *Hotel Europe*.

→ Licht deze uitspraak toe.

1p 28 *Bekijk afbeelding 10.*

Al vanaf het begin stonden de uitgangspunten en het ontstaansproces van het project bij Vlugt vast. Maar hoe het werk er uiteindelijk uit zou zien zou ook voor hem een verrassing blijven.

→ Leg uit dat ook voor Vlugt het uiteindelijke werk nog niet vast stond.

Gekleurd en Gekleed

Hans Eijkelboom is een kunstenaar die jarenlang over de hele wereld voorbijgangers fotografeerde. Hij zocht daarbij naar overeenkomsten tussen mensen.

Op afbeelding 11 zie je vier digitale fotolijsten. De foto's in elk van deze vier lijsten wisselen voortdurend: één met foto's van vrouwen in Amsterdam, één van vrouwen in Parijs, één van vrouwen in het Afrikaanse Nairobi en één van vrouwen in Brussel.

3p 29 *Bekijk afbeelding 11.*

De foto's vormen samen een serie.

→ Noem van de vrouwen drie aspecten van de **voorstelling** waardoor de foto's op afbeelding 11 een serie vormen.

2p 30 Noem twee aspecten van de **vormgeving** die het karakter van een serie versterken.

1p 31 *Bekijk afbeelding 11.*

De vrouwen lijken zich er niet van bewust gefotografeerd te worden.

→ Noem één kenmerk van de vrouwen waardoor die indruk wordt gewekt.

De kleding die de vrouwen op afbeelding 11 dragen lijkt gemaakt van Vlisco-stoffen. Vlisco is een Nederlands bedrijf dat stoffen van goede kwaliteit produceert en deze vooral in Afrika verkoopt. De patronen komen oorspronkelijk uit Indonesië.

Vlisco-stoffen zijn in Afrika zeer populair. De bonte kleuren en de vaak exotische prints spreken veel Afrikanen aan.

2p 32 Vlisco-stoffen zijn erg duur. Toch willen Afrikaanse vrouwen ze graag hebben.

→ Geef twee redenen waarom Afrikaanse vrouwen deze stoffen graag willen hebben.

1p 33 Vlisco-stoffen zijn niet alleen populair in Afrika, maar ook daarbuiten en vooral bij mensen met een Afrikaanse achtergrond.

→ Leg uit waarom deze stoffen populair zijn bij mensen met een Afrikaanse achtergrond die niet in Afrika wonen.

2p 34 *Bekijk afbeelding 11.*

Je zou kunnen zeggen dat Hans Eijkelboom met deze serie verwijst naar globalisering. Globalisering betekent dat culturen zich wereldwijd verspreiden.

→ Leg aan de hand van twee aspecten uit hoe Eijkelboom in deze serie verwijst naar globalisering.

De Vlisco-stoffen worden de laatste jaren ook wel door modeontwerpers toegepast. Eén van die ontwerpers is de Japanner Junya Watanabe.

Op afbeelding 12 zie je een collectie van hem uit 2009.

1p 35 *Vergelijk afbeelding 11 en 12.*

In vergelijking met de kleding van de vrouwen op de foto's op afbeelding 11 zijn de ontwerpen op afbeelding 12 westers van aard.

→ Noem één kenmerk van de ontwerpen op afbeelding 12 waardoor deze **westers** zijn.

2p **36** *Vergelijk afbeelding 11 en 12.*

De wijze waarop de vrouwen op afbeelding 11 zijn gefotografeerd verschilt van de wijze waarop de modellen op afbeelding 12 werden gefotografeerd.

→ Noem twee van deze verschillen.

Betrek in je antwoord beide afbeeldingen.

Naast modeontwerpers passen tegenwoordig ook modemerken de stoffen van Vlisco toe.

Op afbeelding 13 en 14 zie je sneakers van Adidas uit 2008.

1p **37** Eijkelboom brengt met zijn foto's de hedendaagse globalisering in beeld. Adidas streeft hier een ander doel na.

→ Noem één doel dat Adidas vooral nastreeft.

1p **38** *Bekijk afbeelding 13 en 14.*

Vlisco-stoffen worden gezien als Afrikaans erfgoed.

→ Ben je van mening dat het verwerken van Afrikaans erfgoed in sneakers van respect getuigt? Beargumenteer je antwoord.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.